

**การพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สำหรับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
Academic Development for Promoting Learning Achievement in lower
Achievement School under Nakhon Ratchasima
Primary Education Service Area Office 6**

ศุภพงษา จันทรัมย์ (Supapongsa Juntarung) *

วัลลภา อาริรัตน์ (Wallapha Ariratana) **

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการ ในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและ 2) พัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการ 2) พัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) 2 วงจร เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบนิเทศการเรียนการสอน ประชากรคือโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 99 โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและพร้อมรับการพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย นำเสนอในรูปตารางและอธิบาย และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 1) สภาพการดำเนินงานพบว่า เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง จำนวนครูเฉลี่ย 9 คน นักเรียนเฉลี่ย 129 คน ห้องเรียนเฉลี่ย 8 ห้อง และอัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:14 มีโรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรองการประเมินคุณภาพภายนอกสองคิดเป็นร้อยละ 64.71% และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-Net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ และระดับเขตพื้นที่การศึกษาฯ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 อันดับแรกคือภาษาอังกฤษ (13.34%) ภาษาไทย (27.58%) และคณิตศาสตร์ (29.79%) และ 2) ปัญหาการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการพบว่า มีครูไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงวิชาเอก ไม่ถนัดสอน ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขาดความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับ (1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (3) การนิเทศการศึกษา (4) การประกันคุณภาพภายใน และ (5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) คิดวิเคราะห์

Keywords: Mathematical Learning Activitives, Inquiry Cycle (5Es), Analytical Thinking

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ผลการพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้กระบวนการดำเนินการดังนี้ 1) วิเคราะห์บริบทโรงเรียน 2) อบรมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) นำองค์ความรู้สู่การปฏิบัติใน ชั้นเรียน เป็นเวลา 1 เดือน 4) การกำกับติดตามและพัฒนาครูด้วยกระบวนการเรียนการสอน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จของครูผู้เพื่อนครู และ 5) สะท้อนผลและรายงานเพื่อปรับปรุง การเรียนการสอนและนำไปใช้ใหม่ ผลการดำเนินการทำให้ ครูเกิดความมั่นใจ และมีความสามารถจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.68

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the operation conditions and problems of developing academic affairs of the schools with low learning achievement level, and 2) develop the academic affairs for enhancing students' learning achievement. This research was conducted in two phases. The first phase was a study of the operation conditions and problems of developing academic affairs through document synthesis, interview and organizing a workshop for those who involved in educational management. The second phase focused on academic development for enhancing learning achievement using the two cycles of PAOR action research. Research instrument for collecting data included synthesis document form; meeting note; semi-structured interview; learning achievement test; and instructional supervision form. Population for this research was 99 schools with low learning achievement level but target group was selected from those schools that were ready for development. Key informants were school administrators, teachers, students, and educational supervisor. Quantitative data was analyzed using statistic value of percentages and averages before presenting through the format of table form and description. Method of descriptive analysis was used for analyzing the qualitative data.

Research findings were as follows:

1. Most schools were categorized to small or medium size with average of 9 teachers, 129 students, and 8 classrooms. So the teacher-student ratio was 1:14 which lower than mean of its educational service area. 64.71% of schools could not pass the criteria of the second round external quality assurance. Learning achievement mean based on O-Net score of Prathomsuksa 3 and 6 students in academic year 2010 was lower than national criteria and the criteria of its educational service area for all subject groups. The first three subject groups with lowest mean of learning achievement included English language (13.34%); Thai language (27.58%); and Mathematics (29.79%). Problems of this academic development included there were not enough teachers; they did not major and excel in the subject area they had taught; lacking of knowledge, participation and continuity for the operation of (1) learning process development, (2) school curriculum development, (3) educational supervision, (4) internal quality assurance, and (5) learning measurement and evaluation.

2. The development of academic affairs for enhancing learning achievement of target schools was made through these following processes: 1) analyzing the school context; 2) organizing a workshop and knowledge sharing for developing teachers towards learning activity management; 3) implementing the knowledge to practice in classroom for a month; 4) monitoring, supervising and developing teachers using the instructional supervision process as well as sharing and learning a success among teachers; and 5) reflecting and report the result in order to improve the instruction and keep using as well. These outcomes could enhance teachers to be confident and be able to provide more effective learning management. The result of testing learning achievement of Prathomsuksa 1 to 6 students for the main five subject groups was also found with higher mean of 19.68% in which higher than before development.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยมีความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาได้นำมาปฏิบัติ แต่ผลการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2553 มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 เกือบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้นเรียน และผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ พบว่า สถานศึกษา จำนวน 28,875 แห่ง ไม่ผ่านการรับรอง 5,244 แห่ง (18.16%) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำกับดูแลโรงเรียน จำนวน 183 โรงเรียน ให้สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาชาติ ผลการดำเนินการจัดการศึกษาปีการศึกษา 2553 พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการทดสอบ

การศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-Net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย 27.58 คณิตศาสตร์ 43.50 วิทยาศาสตร์ 39.29 สังคมศึกษาฯ 43.50 และภาษาอังกฤษ 13.34 2) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษายานนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในรอบสองมีโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 34 โรงเรียน (18.58 %) โดยเฉพาะด้านผู้เรียนเกี่ยวกับผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และ 3) ผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน นอกจากปัญหาครูไม่ครบชั้นแล้วยังพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และขาดทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (สพป.นม.เขต 6, 2554) ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายการศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ ด้วยการพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น จากการศึกษาผลงานวิจัยของ นิตยา พรหมสิงห์ (2553) และอุษากัญจน์ พูนประสิทธิ์ (2552) พบว่า การพัฒนางานวิชาการ เน้นการพัฒนาครูให้เก่งการสอน และมีความรู้ทันสมัยในการออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน และ

วิชาชีพครู ซึ่งกระบวนการที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การกำกับดูแลช่วยเหลือครู ด้วยการนิเทศภายในที่เน้นเทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูทั้งโรงเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของ ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2548) พบว่า การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ผู้เรียนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของครูด้วย

การดำเนินการดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในองค์กร ต้องเน้นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบโรงเรียนโดยมุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวงจรการวิจัยปฏิบัติการ ภายใต้ระบบการกำกับดูแล ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูจากผู้บริหารสถานศึกษา (วัลลภา อาริรัตน์, 2550 และสุวิมล ร่องวานิช, 2549) สอดคล้องผลการวิจัยของ ทศนีย์ พลแก้ว (2553), ประพุดทิพันธ์ ขวลิ (2553) และสุเทพ หมายเจริญ (2552) ที่พบว่าปัญหาการพัฒนางานวิชาการที่สำคัญ คือ เรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องพัฒนาครู เน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 มีความสนใจการพัฒนางานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ และแนวทางการพัฒนางานวิชาการ ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยการประยุกต์แนวทางการพัฒนาไปใช้ให้สอดคล้องตามบริบทของตนเอง และพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การดำเนินงานพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 มีวิธีดำเนินการอย่างไร และมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร
2. การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ด้วยกระบวนการพัฒนาครูและการนิเทศการศึกษา จะสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6
2. เพื่อพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา หรือตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) การพัฒนางานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา 2) การพัฒนาครูโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศการเรียนการสอน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) ประชากร ได้แก่ โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 99 โรงเรียน และโรงเรียนเป้าหมายในการพัฒนา ซึ่งเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 โรงเรียน 2) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ศึกษา นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน จำนวน 164 คน
3. ขอบเขตด้านเวลา ดำเนินการวิจัยระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2554 ถึงวันที่ 30 มีนาคม 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนางานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการ ด้วยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการพัฒนาครู ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการนิเทศการเรียนการสอน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ภายใต้วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบ ด้วยกิจกรรมหลัก ดังนี้

1.1 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการปรับปรุงวิธีการสอนของครูที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการคิดวิเคราะห์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามหลักสูตรเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

1.2 การนิเทศการศึกษา หมายถึง การนิเทศการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำกับ ติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผล ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล

2. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง วิธีการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยการพัฒนาครูด้านกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสอน และสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนของครู

3. การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการพัฒนาความสามารถครูด้านการจัดการเรียนรู้ ภายใต้การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศการเรียนการสอนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ให้มีความสามารถ และทักษะด้านการเรียนการสอน

4. โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดที่มีผลการทดสอบการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษา และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 99 โรงเรียน

5. เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ใช้ชื่อย่อว่า สพ.นม. เขต 6

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1. วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน และหาแนวทางการพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ประชากร ได้แก่ 1) รายงานประจำปีของสถานศึกษา (SAR) 2) รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2553 และ 3) รายงานผลการนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ศึกษาในเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 16 คน 2) ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 45 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากบุคคล 4 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนของเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มที่ 2 ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่ 3 ตัวแทนครูผู้สอน และกลุ่มที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิในองค์คณะบุคคล ในเขตพื้นที่การศึกษา

3. การดำเนินการ

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

2) สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ จำนวน 16 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เพื่อสืบค้นและยืนยันข้อมูลผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา รวมทั้งปัญหาการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน และสรุปผลการดำเนินงานแล้วนำเสนอต่อผู้บริหารการศึกษา

3) จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อหาแนวทางการพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการประชุมกลุ่มย่อย

การระดมสมอง การอภิปราย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และการนำเสนอต่อกลุ่ม ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ควรมีการพัฒนาครูในโรงเรียนต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่าง สำหรับโรงเรียนอื่น ด้วยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และการนิเทศการเรียนการสอน และที่ประชุมได้เลือก โรงเรียนต้นแบบการพัฒนา โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ 1) เป็น โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะ ผู้นำทางวิชาการ 3) ครูมีศักยภาพ กระตือรือร้นและ เต็มใจร่วมพัฒนา และ 4) การคมนาคมสะดวก

4. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสังเกตแบบ เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และ 3) แบบบันทึกการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการสรุปประเด็น สำคัญแล้วนำเสนอในรูปแบบบรรยายความเรียงตาราง ใช้สถิติค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยในการนำเสนอข้อมูล

ระยะที่ 2 การพัฒนางานวิชาเพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำ โดยนำแนวทางการพัฒนาไปใช้ใน โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นต้นแบบการพัฒนา ดังนี้

1. วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนต้นแบบ การพัฒนา (โรงเรียนบ้านสะพรั่งหน้าแล้ง: นามสมมุติ) เน้นการพัฒนาระบบการเรียนรู้และการนิเทศการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรในโรงเรียน บ้านสะพรั่งหน้าแล้ง (นามสมมุติ) ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 6 คน และนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จำนวน 45 คน

3. การดำเนินการ ในระยะนี้ได้นำกระบวนการ วิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ของเคมมัส (Kemmis, 1996) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 2 วงจร ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน (Plan : P) 2) ขั้นปฏิบัติ (Act : A) 3) ขั้นสังเกตผล (Observe : O) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect : R) ซึ่งมีรายละเอียด การดำเนินงาน ดังนี้

1) ประชุมผู้บริหารสถานศึกษาและครู ร่วมวิเคราะห์บริบทโรงเรียนเพื่อค้นหาจุดแข็งจุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และกำหนดกลยุทธ์ หรือแนวทางการ พัฒนางานวิชาการในโรงเรียน

2) อบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนการสอน ของครูที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการอบรมที่วิทยากรจัดขึ้น อาทิ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ ประชุมกลุ่มย่อย การระดมสมอง และ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) ให้นำความรู้สู่การปฏิบัติในชั้นเรียน โดยการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการพัฒนา และ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้

4) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับผู้ช่วยวิจัย และครูวิชาการ ดำเนินการนิเทศการเรียนการสอน เพื่อช่วยเหลือติดตามและประเมินผลการจัดการเรียน การสอนของครู รวมทั้ง การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์การสอนของครู

5) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวิเคราะห์วิพากษ์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน นำผลสะท้อนกลับ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้นนำไปใช้สอนใหม่ และดำเนินการซ้ำ

4. เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบ วิเคราะห์สถานศึกษา 2) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง 3) แบบนิเทศการเรียนการสอน และ 4) แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอข้อมูลใน เชิงบรรยายความเรียง ข้อมูลนำเสนอในรูป ร้อยละและ ค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน พัฒนางานวิชาการในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ

1) สภาพการดำเนินงานพัฒนางานวิชาการ พบว่า 1) เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง จำนวน ใกล้เคียงกัน จำนวนครูเฉลี่ย 9 คน นักเรียนเฉลี่ย 129 คน ห้องเรียนเฉลี่ย 8 ห้อง อัตราส่วน ครู : นักเรียน, ครู : ห้องเรียน, ห้องเรียน: นักเรียน เท่ากับ 1 : 14, 1 : 1.05 และ 1 : 8.14 ตามลำดับ มีโรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรอง

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง จำนวน 22 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.71 ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 4 เกี่ยวกับผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-Net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ และระดับเขตพื้นที่การศึกษาฯ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับแรก คือ ภาษาอังกฤษ (13.34%) ภาษาไทย (27.58%) และคณิตศาสตร์ (29.79%) ตามลำดับ

2) ปัญหาการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่มีครูเกินเกณฑ์แต่ไม่ครบชั้น บุคลากรขาดการมีส่วนร่วมและความต่อเนื่องในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานิเทศการศึกษา การประกันคุณภาพภายในและการวัดและประเมินผล 2) ด้านครู ครูขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูไม่ถนัดสอนในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีภาระงานมาก รวมทั้งบุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ไม่มียึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ยึดมาตรฐานการเรียนรู้ ขาดการนำสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องหลักสูตรและแบบทดสอบระดับชาติ

2. ผลการพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนต้นแบบพัฒนา ตามแนวทางการพัฒนาครูด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษารายได้กระบวนการดำเนินการ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์บริบทโรงเรียน โดยการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาและครูเพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และร่วมวิเคราะห์

สภาพบริบทโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการพัฒนา 2) การพัฒนาครู โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ครูได้รับการฝึกเทคนิคการจัดการเรียนการสอน การผลิตและใช้สื่อ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ 3) การนำองค์ความรู้สู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ (2) การเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่เน้นนวัตกรรมการคิดวิเคราะห์ และจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) การนำแผนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติการเรียน การสอนในชั้นเรียน เป็นเวลา 1 เดือน (4) การสะท้อนผลและปรับปรุงแผนการเรียนรู้ 4) การนิเทศ การเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีกิจกรรม ดังนี้ (1) ประชุมครูเพื่อสร้างความตระหนักและทบทวนสร้างความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ (2) วางแผนร่วมกับผู้บริหาร ครูและผู้ช่วยวิจัยเพื่อกำหนดการนิเทศ (3) ปฏิบัติการนิเทศการเรียน การสอน ชั้นเรียนละ 2 ครั้ง (4) ประชุมสรุปผล เพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การสอน ผลการพัฒนาพบว่า ครูมีความรู้ ทักษะกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการนิเทศการศึกษา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.68

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำข้อค้นพบมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า สภาพเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งไม่ผ่านการรับรองการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกรอบสอง จาก สมศ. และคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ ชั้นพื้นฐาน (O-Net)

ต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าระดับประเทศ ทุกกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ และปัญหา พบว่า มีครูเกินเกณฑ์แต่
ไม่ครบชั้น บุคลากรขาดการมีส่วนร่วมและความต่อเนื่อง
ในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ ครูขาด
ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก
ครูไม่ถนัดสอนในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง การจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดการนำ
แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างประ
โยชน์ การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล
ไม่สอดคล้องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
และแบบทดสอบระดับชาติ (O-Net, NT) ทั้งนี้ เพราะ
โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนใหญ่
มีจำนวนนักเรียนน้อย เนื่องจากผลการคุมกำเนิด และการ
ขยายเขตบริการการรับนักเรียนของโรงเรียนเอกชน
ที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีรถยนต์รับส่งนักเรียน ทำให้ผู้ปกครอง
ที่มีฐานะดีบางส่วนนำบุตรหลานมาเรียนในโรงเรียน
ดังกล่าว เป็นผลให้โรงเรียนกลายเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่มีจำนวนนักเรียน ไม่เกิน 120 คน ซึ่งมีถึง 129 โรงเรียน
และมากที่สุด ในจังหวัดนครราชสีมา การจัดสรร
งบประมาณ และการกำหนดกรอบอัตราจ้าง จึงขึ้นอยู่กับ
จำนวนนักเรียน ซึ่งทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีครูเพียง
4-6 คน ขณะที่ชั้นเรียน 8 ห้องเรียน จึงทำให้ครู
ไม่ครบชั้น ไม่ครบวิชาเอก รวมทั้งครูไม่ถนัดสอนบางกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ ครูมีภาระงานมาก เป็นผลให้การ
ดำเนินงานพัฒนางานวิชาการขาดความเข้มแข็ง และ
ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในที่สุด ตรงกับ
รายงานผลการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า
ปัญหาการจัดการศึกษาประการหนึ่ง คือ การมีโรงเรียน
ขนาดเล็กจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี การมี
โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากร
อย่างสิ้นเปลือง ขาดแคลนครูและสื่อเทคโนโลยีทางการ
ศึกษา คุณภาพการศึกษาจึงลดลงอย่างต่อเนื่องปัจจุบัน
มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 14,397 โรงเรียน
คิดเป็นร้อยละ 45.82 อัตราครูต่อนักเรียนในโรงเรียน
ขนาดเล็กเท่ากับ 1 : 12 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน, 2554) ซึ่งใกล้เคียงกับ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ที่เท่ากับ 1 : 14 ซึ่งอัตราส่วน
มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอยู่ที่ 1 : 25
นั่นแสดงว่าโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีครู
เกินเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่มีครูไม่ครบ
ชั้นเรียน การที่จะจัดสรรอัตราค่าจ้างครูเพิ่มจึงไม่สามารถ
ดำเนินการได้

การแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งเป็น
โรงเรียนขนาดเล็ก จึงไม่ใช่การเพิ่มงบประมาณ หรือ
การเพิ่มบุคลากร แต่ขึ้นอยู่กับที่การเพิ่มประสิทธิภาพ
การเรียนการสอนของครู และพัฒนาศักยภาพของ
ผู้บริหารสถานศึกษาด้านผู้นำวิชาการ สอดคล้องกับ
ผลงานวิจัยของพิธาน พันทอง (2548) ที่พบว่า ปัจจัยที่
ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย
8 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะของ
ครูและบุคลากรทางการศึกษา การบริหารจัดการ การจัด
การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ การมี
ส่วนร่วมของชุมชน การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และ
ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ปัจจัยด้านสมรรถนะ
ของครูและบุคลากรทางการศึกษามีอิทธิพลทางตรง
ต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กสูงที่สุด รองลงมา
คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ปัจจัยด้าน
สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษามีอิทธิพล
รวมต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กสูงสุด สรุปได้ว่า
ครูผู้สอนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ส่งผลต่อ
คุณภาพของผู้เรียน โดยครูผู้สอนจะต้องมีความรู้
ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ เทคนิคและวิธีการ
จัดกระบวนการเรียนการสอน ประสิทธิภาพโรงเรียน
ขนาดเล็กได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านสมรรถนะ
ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย
ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : อ้างถึงใน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)
พบว่า ปัจจัยด้านคนเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา
และยกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูจำเป็นต้อง
พัฒนาตนเอง และเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่าง
ต่อเนื่อง ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวัลลภา อาริรัตน์

(2550) และสุวิมล ว่องวานิช (2549) ที่เน้นการพัฒนาครูให้เก่งการสอน และมีความรู้ทันสมัยในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. ผลการพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้กระบวนการดำเนินการดังนี้ 1) วิเคราะห์บริบทโรงเรียน 2) อบรมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) นำองค์ความรู้ที่ได้รับสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน เป็นเวลา 1 เดือน 4) การกำกับติดตามและพัฒนาครูด้วยกระบวนการเรียนการสอนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากความสำเร็จของครูสู่เพื่อนครูแต่ละคน และ 5) การสะท้อนผลและรายงานเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและนำไปใช้ใหม่ ผลการดำเนินการทำให้ครูเกิดความมั่นใจและมีความสามารถจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก โดยใช้แบบทดสอบเชิงคิดวิเคราะห์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สองชุด คู่ขนานสำหรับทดสอบก่อนพัฒนาและหลังพัฒนา ทำให้คะแนนเฉลี่ยทั้ง 6 ชั้นเรียน หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.68

การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะครูได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การสร้างตระหนักรู้ให้เห็นความสำคัญในการพัฒนางานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสร้างโอกาสการมีส่วนร่วม ร่วมวิเคราะห์องค์การเพื่อค้นพบจุดแข็งจุดอ่อน และกำหนดแนวทางพัฒนา จากนั้นดำเนินการพัฒนาครูด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และการนิเทศการศึกษา ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ จากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญที่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ครูนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและดำเนินการตามแผนฯ ต่อจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยวิจัยและครูวิชาการ

ดำเนินการนิเทศการเรียนการสอน จัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาและจัดการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งตรงกับแนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 7 ที่กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และพัฒนาครูบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิริพร ธนะสมบุรณ์ (2552) พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือครู จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้และการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู และยังสอดคล้องกับสุเทพ หมายเจริญ (2552) ที่พบว่า การพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ซึ่งมีปัญหางานวิชาการเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการพัฒนาครูและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล ด้วยกิจกรรมการอบรมให้ความรู้และการศึกษาดูงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1) เขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เน้นหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อระดมทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ชุมชนและเทคโนโลยี นำมาใช้ในการจัดการศึกษา

2) เขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้วยการอบรมแบบเข้มเน้นการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

3) เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ควรวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากร

ด้านการเรียนการสอนให้เป็นทิศทางเดียวกัน เช่น เน้นการพัฒนาวัตรกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับ “การคิด” “กิจกรรมโครงงาน” หรือ “การใช้เทคโนโลยี” เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวัตรกรรมและการวิจัยในชั้นเรียนกับครูทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายใน

เพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนและการบริหารจัดการสถานศึกษา

2) ควรศึกษารูปแบบและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ที่เน้นการพัฒนาองค์กรรวมทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหาร (การบริหารจัดการ) ชุมชน และผู้ปกครอง ประสบผลสำเร็จมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- ทัศนีย์ พลแก้ว. (2551). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการศึกษา 2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคนครพนม. ปรินญาครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิศนา แยมมณี และ ภาสิต ประมวลศิลป์ชัย. (2547). การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน: ประสบการณ์ และกลยุทธ์ของนักวิชาการในการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียน. กรุงเทพฯ: บริษัท พัฒนาคูณาภาพวิชาการ จำกัด
- นิตยา พรหมสิงห์. (2553). การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านเหล่าหมากแข้งสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2. รายงานการศึกษาอิสระ ปรินญาศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประพุดทิพย์ ขวลิ. (2553). การดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. รายงานการศึกษาอิสระ ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พินาน พินทอง. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปรินญาดุขบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัลลภา อาริรัตน์. (2547). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริกุล นามศิริ. (2552). การพัฒนางานวิชาการด้วยหลักการบริหารในการโรงเรียนขนาดเล็ก: การวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ ปรินญาดุขบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพร ธนะสมบูรณ์. (2552). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 99 โรงเรียน. (2553). **รายงานประจำปีสถานศึกษา (SAR) ปี 2553-2554**. สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษามัธยมศึกษาเขต 6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษามัธยมศึกษาเขต 6. (2553). **รายงานผลการทดสอบ การศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2553**. _____ . (2553). **รายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6. ปีการศึกษา 2553**. _____ . (2554). **แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ 2554**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการ ศึกษาประถมศึกษาเขต 6.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกลยุทธ์. เอกสารประกอบการประชุมผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**.
- สุเทพ หมายเจริญ. (2550). **การพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นของโรงเรียน บ้านหินดาดน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.**
- อุษกาญจน์ พูนประสิทธิ์. (2553). **การพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนเทศบาล 2. มุขมนตรี เทศบาลนคร.**
- Kemmis, S. & R. McTaggart. (1988). **The Action Research Planner**. 3rd ed. Victoria: Deakin University Press.